

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Калина Христова
Нов български университет, департамент „Изящни изкуства“

за кандидатурата за научна степен „Доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства,
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство – за нуждите на катедра
„Живопис“, НХА

на Елена Михайлова Георгиева и документите, представени за присъждане на научна
степен „Доктор“, както и научен труд на тема:

СЕЦЕСИОНЪТ В ТВОРЧЕСТВОТО НА ИВАН МИЛЕВ И ГУСТАВ КЛИМТ. СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ

Научен ръководител: проф. д-р Красимира Коева

Предоставената ми за рецензиране дисертация на Елена Георгиева се състои от следните части на текстовата част: увод, изложение, съставено от три глави, заключение, библиография и приложения с общ обем 214 стр. Библиографията включва 66 източници на български език и 54 чуждоезикови заглавия. Биографичната справка за Густав Климт и Иван Милев е обособена в отделно приложение.

I. Актуалност и значимост на научния труд

Предмет на това изследване е сецесионната стилистика в изкуството на Иван Милев и Густав Климт – сходна като декоративен принцип на изграждане, ползваща някои общи пластически похвати. Същевременно изкуството на двамата автори, като артистична рефлексия на специфичната и несравнима политическа и социо-културна среда в Австро-Унгария и България, значително се различава.

Подобен сравнителен анализ на творчеството на Иван Милев и Густав Климт не е правен. В монографиите и публикациите, посветени на Иван Милев, се споменава за *западни* влияния в стилистиката на художника, без те да са подробно изследвани.

II. Цели на научното изследване

Целта на това изследване е, съпоставяйки творчеството на Иван Милев и на Густав Климт, проследявайки еволюцията в стилистиката им, опознавайки различната социо-културна среда, в която те се изявяват, отчитайки влиянията, през които авторите преминават и изоставят в процеса на търсенето на творческото си „аз“, да се отсее това, което е най-характерното за всеки един от тях.

Основна задача в анализа на творчеството на Иван Милев и Густав Климт е, проследявайки стилово развитие на всеки един от тях, изследвайки допирателните по отношение на декоративната естетика, да извлечем това, което е характерно и уникално в контекста както на авторския възглед, така и на средата и времето.

Една от водещите цели на изследването е, проследявайки в исторически и идеологически план развитието на родствените течения Виенски сецесион и сецесион в България, да се обясни тяхната полиморфна, еkleктична природа като резултат от дълъг процес, в който еднакво важни са както приемствеността, така и жаждата и усета за новото и различното. Отпадането на йерархичното разделение между изящно и приложно изкуство дава богат набор от изразни средства и прави възможно реновирането на всички сфери на пластическите изкуства, архитектурата, дизайна.

Процесът на стилова кристализация, в контекста на припознаване и заемане на пластически изразни средства, тематика и идеи както от миналото – византийско, древноегипетско и древногръцко изкуство, японското изкуство, така и от съвременници на авторите, като акт на почит и заявена принадлежност към естетически възглед или стилистика, може да бъде проследен в изкуството и на Иван Милев, и на Густав Климт.

III. Основни част на научното изследване

Разработката се състои от три отделни глави. Изследването в по-голямата си част е структурирано в две паралелни аналитични линии, касаещи двамата автори, като целта е да бъде представена по изчерпателен начин информацията по отделните точки. Обследването на темите в съпоставка позволява периодично да бъдат маркирани изводите и обобщенията от сравнителния анализ.

В **първа глава** Елена Георгиева прави кратко въведение в общоевропейското стилистично направление ар нуво, за да премине към основната тема на тази част от текстовата разработка: характерните особености, разпространение и разновидности на сецесиона. Разгледана е културната, социалната и политическа среда в Австро-Унгария в края на IX и началото на XX век (Ерата Ring Strasse), както и случващото се в следвоенна България. Ключова част от главата е представянето на Виенския сецесион, неговото възникване и развитие, както и изложбената дейност.

Разгледано е и изкуството от 20-те години в България (дружество Родно изкуство, списание Златорог), първата и втората вълна на сецесиона. В края на тази първа глава от изследването си Елена Георгиева ни представя Климт и Виенския сецесион – влияния, експерименти, стилова кристализация и изкуството на Иван Милев, флуидно между Запада и Изтока.

Във **втора глава** докторантката прави подробна периодизация и насоки в творчеството на Густав Климт и Иван Милев. В **трета глава** Елена Георгиева разглежда сецесионът в изкуството на Иван Милев и Густав Климт. Направен е сравнителен анализ на произведения на авторите.

IV. Изводи и заключения

Изводите и заключенията от сравнителния анализ, който прави Елена Георгиева, са ясно обобщени и хронологизирани. Като основно заключение в дисертацията Елена Георгиева изтъква че, що се отнася до живописца, Виенски сецесион почти изцяло дължи облика си на Густав Климт. Хронологичният анализ на стилового развитие в

творчеството на Густав Климт ни позволява да вникнем в генезиса на сложната за разчитане стилистика на автора и теоретично да подкрепим опита за съпоставка между художниците в изследването.

Основното заключение, което ни представя Елена Георгиева е, че водещата отлика в изкуството на двамата автори се състои в тематичния обхват и сюжетните им предпочитания. Според докторанта в приказките, митовете и легендите на Иван Милев са закодирани онези атаквистични разкази, които пресъздават „коллективната душа“ на народа ни. В алегиорите си Густав Климт с изострената сетивност на творец документира духовния смут в едно еманципиращо се общество.

V. Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд са изведени от докторанта в пет основни направления. Ще се спра в обобщена форма само на някои от тях, според тяхната важност:

- Подобен сравнителен анализ на творчеството на Иван Милев и Густав Климт не е правен.
- Това изследване е фокусирано върху сецесионната стилистика в творчеството на Иван Милев и Густав Климт. Системно се проследява хронологията на явленията, довели до възникването на идеи и кристализацията им в пластически решения.
- Изследването представя самобитното творчество на Иван Милев, в контекста на социо-културната и политическа среда в България през 20-те години на XX век. Изяснени са някои некоректно тълкувани стилистични особености, изследването се противопоставя аргументирано на теориите за идеологически догматизъм в монографиите, посветени на художника, които изследват творчеството му от позицията на 30-те и 50-те години.
- Важен принос на изследването е проследяването на хронологията в творческото развитие на двамата автори, изследвайки в детайл и съпоставка идейната кристализация при Виенски сецесион и сецесион в България.

Към дисертационния труд са представени и две публикации, свързани с настоящата тема.

V. Обобщение

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд, прави същинско обобщение на научното изследване. Докторатът е структурирал добре логически и ясно целите и задачите на изследването. Налице са и гореизброените приноси на дисертацията.

VI. Заключение

Оценявам положително научните качества и приноси на изследователската работа и научния труд на Елена Михайлова Георгиева, неговата завършеност и научно-творческа значимост, както и актуалността на изследвания проблем.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на образователна и научна степен „доктор” на Елена Михайлова Георгиева по шифър 8.2 „Изобразително изкуство“ – към катедра „Живопис“, факултет за „Изящни изкуства“ на НХА.

29.09.2023 г.

гр. София

/доц. д-р Калина Христова/